

KN2026/00781

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

ellen.tornqvist@regeringskansliet.se

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till förordning om industriell acceleration och omställning (Industrial Accelerator Act, COM (2026/956))

Byggherrarna är en branschorganisation för professionella och långsiktiga byggherrar som bygger för egen drift och förvaltning. Som branschorganisation stärker och utvecklar vi byggherrrollen och det svenska samhällsbyggandet. Föreningens medlemmar beställer årligen byggprojekt för mer än 150 miljarder kronor.

YTTRANDE

Byggherrarna delar ambitionen att stärka Europas konkurrenskraft, minska klimatpåverkan och skapa bättre förutsättningar för industriell omställning. Det är positivt att EU-kommissionen adresserar frågor om långsamma tillståndsprocesser, försörjningssäkerhet och behovet av investeringar i lågkoldioxidteknik.

Samtidigt innebär förslaget konsekvenser för samhällsbyggnadssektorn. Flera delar av förslaget riskerar att skapa ökade kostnader, administrativa bördor samt oklarheter kring ansvar för verifiering och efterlevnad.

Byggherrarna anser därför att flera delar av förslaget behöver analyseras och omarbetas innan regelverket kan genomföras på ett rättssäkert och proportionerligt sätt.

Offentlig upphandling

Kommissionen har valt offentlig upphandling som verktyg för att skapa efterfrågan på europeiska lågkoldioxidmaterial eftersom ett generellt marknadskrav bedömts vara oproportionerligt. Samtidigt innebär det att offentliga byggherrar i praktiken får bära en större del av omställningskostnaden än övriga marknaden.

Konsekvensutredningen analyserar dock i begränsad utsträckning vilka effekter det får för offentliga investeringsbudgetar, bostadsförsörjning och genomförandet av bygg- och anläggningsprojekt. Dessa frågor behöver beaktas i större utsträckning i det fortsatta arbetet.

Det bör även påtalas att entreprenadupphandlingar ofta kännetecknas ofta av ett begränsat antal anbud och stora kontraktssummor. Därför är det viktigt att systemet medger en flexibilitet och handlingsutrymme. Det är exempelvis viktigt att förslaget inte begränsar möjligheten att ställa relevanta klimatkrav utifrån projektets förutsättningar. Det är också viktigt att upphandlingar kan genomföras med rimlig administration.

Förslaget som presenterats riskerar dessvärre att leda till att såväl offentliga byggherrar som leverantörerna behöver lägga stora resurser på att verifiera ursprung och koldioxidinnehåll. I dessa frågor är det viktigt att det finns ett samband mellan pågående arbete med bland annat CPR, EPBD och andra EU-regelverk som redan syftar till att skapa transparens kring byggprodukters och byggnaders klimatprestanda. Det är också viktigt att byggherrar inte lastas för falska uppgifter i systemet.

Byggherrarna noterar även att offentliga byggherrar verkar omfattas av både upphandlingskraven och reglerna för offentliga stödordningar. Det innebär att exempelvis att offentliga byggherrar i vissa fall kan omfattas av kraven både som upphandlande myndighet och som mottagare av offentligt stöd. Kommissionen analyserar dock i begränsad utsträckning hur regelverket ska tillämpas när samma projekt omfattas av både upphandlingskrav och stödvillkor, eller vilka administrativa konsekvenser det kan få för byggherrar och projektgenomförandet.

Tillståndprocesser

Förslag om samordnade tillståndprocesser, digitala kontaktpunkter, tydligare myndighetsansvar och tidsfrister för handläggning kan bidra till ökad förutsebarhet och kortare ledtider i projektutvecklingen. Det är särskilt viktigt för större industriinvesteringar, energianläggningar och infrastrukturprojekt där långa tillståndprocesser ofta innebär betydande kostnader och osäkerheter.

Samtidigt är det avgörande att reformerna leder till faktiska effektivitetsvinster. Erfarenheten visar att tidsfrister och samordningskrav inte automatiskt leder till kortare ledtider om ansvarsfördelningen mellan myndigheter är oklar eller om parallella processer kvarstår. Det behöver därför säkerställas att de föreslagna åtgärderna leder till verkligt förenklade processer, utan att skapa ytterligare

administrativa nivåer eller nya samordningskrav. Det är också viktigt att det finns en reell genomförbarhet och att det samlade förhållningssättet till plan-, miljö- och tillståndssystem analyseras närmare.

Byggherrarna saknar också analys av vilka delar av det befintliga regelverket som ger upphov till långa och oförutsägbara tillståndprocesser och ledtider. För svensk del är det särskilt relevant att förstå hur de föreslagna åtgärderna förhåller sig till tillämpningen av andra förordningar och direktiv som ofta utgör en betydande del av den faktiska utrednings- och prövningsbördan i större projekt.

Det är samtidigt viktigt att särskilda snabbspår för vissa verksamheter inte försämrar möjligheterna att genomföra andra angelägna samhällsinvesteringar.

Behov av branschspecifik konsekvensanalys

Samtidigt analyseras konsekvenserna för de aktörer som ska omsätta kraven i konkreta bygg- och anläggningsprojekt endast översiktligt. Frågor om projektgenomförande, verifiering, kostnader och administrativ påverkan behandlas i begränsad utsträckning i konsekvensutredningen.

Vänliga hälsningar,
Sofia Hansdotter, vd

Enligt uppdrag,

Danielle Zachrisson, näringspolitisk expert